

МИЛЕТА ПРОДАНОВИЋ

О ИЛЕКТРИЧНОЈ СТРУЈИ И ДРУГИМ ДЕМОНИМА

Завршна деценија прошлог столећа, време такозване *прве инсанокрајије*, оне брачног пара Милошевић–Марковић, било је златна епоха за све врсте пророка, видовњака, тумача алтернативне стварности, исцелитеља, биоенергетичара, власника трећег ока, магова, екстрасенса, шамана, прозритеља, медијума, експерата за астрологију, тарот или гледање у куглу, у плећку, пасуљ или истопљено олово... Живописни ликови, поседници знања и моћи обичном свету недоступних, достигали су славу естрадних звезда.

Пошто су заузеле бусију у штампаним медијима – не беше листа који на својим страницама није имао кутак посвећен тајним димензијама света и њиховим тумачима – адепти херметичких наука извршили су десант на телевизије.

Срца васколиког аудиторијума најпре је освојила некада чувена филмска глумица. Тело од којег је својевремено застајао дах, прво показано у целини и без стида у југословенској кинематографији, сада је било брачном тајном сједињено са *небеским ѿелом*, средишњом звездом једне удаљене галаксије. У том земаљско-свемирском браку глумица се лако одрекла свог презимена и преузела супружничово, што је само додатно оснажило опште уверење да у пољу астрологије од ње нема већег znalца.

Наклоност гледалишта потом се пренела на украјинског белог мага. Он је битна сазнања о универзуму и појединачним судбинама добијао тако што је дланом пратио промене електрицитета на крзну свог подгојеног мачора, који му је приликом наступа мирно чукао у недрима, на наборима светлуцавог плашта.

Тешко да би се пронашло домаћинство које на истакнутом месту није поставило Бондаренкову фотографију понуђену као

поклон у угледним дневним новинама: портрет је – тако је било објашњено – емитовао позитивну енергију у простор где је изложен или је, прислоњен на кожу, лечио све врсте бољки. Негде сам прочитао да је на бувљим пијацама у пограничним крајевима минијатурни лик белог мага спадао у најтраженије артикле, па се тако благотворни утицај ове сличице пренео и у суседне земље.

Трећа велика звезда ове свепрожимајуће зоне сумрака био је извесни Стефан Распоточанин. О њему се причало по граду недељама пре но што сам, мењајући телевизијске канале у потрази за иоле прихватљивим садржајем, у једном тренутку налетео на новог миљеника нације. Не треба сумњати, било је то на телевизији „Швенк“, станици на којој се неколико година раније родио и одрастао музичко-визуелни мутант назван „турбо-фолк“.

Распоточанин се, барем у тој раној фази, гледалишту приказао као углађени господин средњих година. Проређену косу радикалним захватом је заменио уредно избријаним кранијумом: на сјајној кожи поигравали су одсјаји рефлектора студија. У нарочито драматичним тренуцима, када је Распоточанин беседио о судбини нације у даљој будућности или неминовној пропасти оних земаља из којих нам долазе шпијуни, непријатељи, секуларизми и друге заводљиве идеологије, камера би му се, захваљујући моћима телеобјектива, готово унела у лице. Тада би се видело да звезда емисије у корену носа, између обрва, тамо где Индуси кармином постављају *бинди*, има крст, насликан или истетовиран – то се погледом на екран није могло утврдити.

Седео је у плетеној фотељи гломазна наслона и док је говорио изразито полако, наглашавајући сваку реч, често је склапао очи, као да пажљиво ослушкује гласове из виших сфера. Камера га је снимала одоздо: тај стари трик увек упали – гледалишту се приказао као стамен, крупан човек па су тако, на посредан начин, и његове речи добијале на монументалности.

Имао сам утисак да је редитељ емисије тек открио *хрома-ки*: иза крзаве силуете наслона и личности у фотељи великом брзином промицале су иконе, призори апокалиптичних пожара, поплава и бујица, цунамија, гладне афричке деце, рушевина... Говорио је о чудима светаца чија је имена било тешко изговорити а камоли запамтити. За те древне чудотворце, проверио сам, наш парох, образовани прота Ковачевић, никада није чуо.

Нови телевизијски гуру јавности се, не остављајући много простора за двоумљење, представио као човек традиције, пре свега националне и хришћанске. Ипак, гледалац којем не промичу појединости могао је да запази извесну уздржаност када би водитељ поменуо формално организовану домаћу цркву. На Распото-

чаниновом лицу, у углу усана, појавио би се, на трен, један трзај, грч, знак нелагоде. Забринут је и жао му је што то мора да каже: наша црква – не цела, на срећу – склона је екуменизму, тачније *икуменизму*, јер, код оних који пазе, свака *eiša*, како је то ред, мора бити читана као „и”, а нипошто по католички, као „е”. А од икуменизма, јасно је, нема нити може бити већег зла.

Протоком времена, са сваким новим наступом пред камерама, његова је самоувереност расла, ограде и жаљења сасвим нестадоше, греси организоване цркве почеше да претежу над врлинама и у његовим телевизијским беседама све чешће се појављивала необична синтагма: Српска псеудоправославна црква.

Од часа када сам га први пут видео слутио сам да тог човека однекуд познајем: у мислима сам низао лица и имена, најпре из школе, са факултета, летовања, војске, веслачког клуба... Често сам се селио, али узалуд, није га било ни међу оним комшијама којих сам се сећао. Распоточанин – довољно необично презиме да би било запамћено, али, авај, нисам могао да се закунем да сам икада упознао тог човека који се, ето, посредством екрана, уселио у готово свако домаћинство моје земље.

Неколико дана пред Нову годину напрасно умре омиљени колега са посла. Упркос хладноћи на сахрани се скупи сва сила света. Међу ожалошћенима, истина у ширем кругу породице, угледах Зорана, друга из гимназије. За нас, у школи, био је искључиво Мик: неко је у његовим меснатим уснама пронашао сличност са Цегеровим, па му то остаде надимак. Да ли су га тако звали и касније – то не знам.

Рано је, још током студија, почео да се бави рачунарима – кршећи санкције и плаћајући рекет властима, увозио је компоненте и склапао све потребније стоне направе. Када се та епоха окончала, имао је солидну фирму коју је успевао да одржи подаље од предагорски настројених „транзиционих” странака. Недавно се оженио по трећи пут и доселио у мој крај па смо се чешће сретали.

Док смо цупкали на хладноћи и чекали да спровод крене, Зоран ме упита како коментаришем велики медијски успех нашег компаноа из гимназијских дана.

Није ми било јасно о чему говори. Ко би могао бити тај „компано”?

– Како ко? Распоточанин, онај што даје дијагнозу свега постојећег, онај што се појављује и кад телевизор није укључен, кад упалиш пеглу, шпорет, веш машину...

Баш никако нисам могао да се сетим да је са нама у разред ишла особа са таквим презименом.

– Па и није, ту си у праву... Није се тада тако презивао. Име под којим сада наступа одабрао је касније, ваљда звучи озбиљније... народскије. Негде сам прочитао да је то презиме његове мајке, или су они пореклом из некаквог Распоточја, ма шта то било и ма где... У наш дневник био је уписан као Предојевић, Дражен Предојевић.

– Предоје, онај навијач – оте ми се.

Зоран потврдно климну главом.

Рекао је да га се ја можда слабије сећам јер је он у наш разред дошао у другом, као понављач, а будући да ни Зоки у четвртном није имао среће са оном зрикавом историчарком, њих двојица су матурирали годину дана после генерације... Тако да се знају нешто боље.

Наравно, Зоран је био у праву: постојао је Дражен са надимком Предоје или Преда изведеним из презимена. Углавном неупадљив, ни леп ни ружан, ни спретан ни трапав, ни висок ни низак, ни ћутљив ни распричан... осим када бисмо се дотакли спорта, тада би се трансформисао у тигра, очи би почеле да му светlucaју – био је спреман да без задршке убије за свој тим. Средом обично није долазио у школу – одлазио је, са клубом, у Винковце, Загреб, Тетово, Сплит, Марибор, или где је већ било гостовање. Возом, аутобусом, стопом... Фудбал и кошарка били су изједначени у његовом вредносном систему, а када није било ниједног од та два ишло се и на рукомет, одбојку, ватерполо... Порази су бивали пропраћени вишедневном депресијом, успеси еуфоријом, све у свему накупило се изостанака, слабих оцена, па се могло рећи да је за његово шестогодишње школовање у гимназији био пре свих заслужан његов вољени клуб.

У школи је био познат као аутор навијачких песама, неке од његових творевина објављиване су у клупском листу – то га је, капије мог сећања сада су се сасвим отвориле, испуњавало поносом. Потурао би свакоме под нос ту опскурну публикацију одштампану на жућкастом новинском папиру, са фотографијама које је крупни растер доводио до нераспознатљивости.

На екрану делује као изразито крупан човек. Да ли је Зоран сигуран да је то баш он?

Сигуран, сигуран. Рекао је да камера чини чуда, признао да је и он у почетку био у дилеми, и године исто тако чине чуда, али на други начин – разликује се неко ко има косу од онога ко је ћелав и додатно избријане главе, разликује се голобради тинејџер од избораног човека средњих година... Али схватио је да су Распоточанин и Преда иста личност када се овај у једној од емисија разбеснео, када га је ухватила страст – био је то онај исти лудачки

поглед који се јављао на врхунцима заоштрене дискусије: *Праја* или *Дуци*, *Кића* или *Мока*...

Присетио сам се и да је имао сестру, старију. Док смо ми гулили гимназијске клупе, она је увелико студирала. Звала се Љубица, Љуца: била је недостижна као привиђење, протагониста влажних пубертетских снова и, јасно, жртва отровних оговарања.

– Шта ли је сада с њом?

Зоран звани Мик знао је одговор и на то моје, мање или више реторичко питање. Рекао је да су, по свој прилици, многе гласине које су о њој кружиле – биле тачне. Мада је то сада, после неколико деценија, сасвим немогуће проверити и доказати. А и није важно.

Након ноћи коју је, како се причало, за време неке од конференција одржаних у нашем главном граду, провела у Гадафијевом шатору, службе задужене за посебан протокол угледних државних гостију једва су спречиле вођу Либијске арапске цамахирије да свој харем увећа за студенткињу која га је очарала. Наравно, Гадафи није био једини клијент, кажу да је у сарадњи са Службом остваривала пристојан приход, у маркама које су тад једино важиле... На крају је, рекао је Зоран, испало да је све то радила да би скупила лову за докторат на Јејлу, Ем-Ај-Тију или некој сличној институцији. И сад је шеф катедре, негде тамо, преко Баре... Кажу, ако је веровати, да је била део тима који је замало добио Нобелову награду.

Спровод је скренуо према делу којим је гробље недавно проширено, постојани звук мотора погребног мерцедеса и шуштање целофана у рукама цвећоносаца повремено би прекинуло оглашавање одвратних црних птица које су засрале пола града – никад, уистину, нисам уложио напор да научим по чему се разликују врне од гачаца.

Иако се Мик трудио да говори тихо, човек испред нас се окрену и упути нам прекорни поглед.

Неко време смо корачали ћутке, а онда Мик закључи да су обоје, и брат и сестра, били у неком смислу авангарда... У време када о томе нико није мислио он је био духовни вођа навијача, а она елитна, самосвесна и бескомпромисна проститутка.

– Да – рекох – она би данас била *сџарлеџа*, а он... Он је то што јесте, део елите овог друштва. Не треба му факултет, довољан је стаж у навијачкој фракцији...

* * *

Године су пролазиле, и друштво у којем смо живели или животарили доживело је бурне промене, емисије са пророцима и проповедницима се проредише, али то нипошто није значило да је

Дражен, тачније господин Распоточанин, нестао из видокруга јавности. Када, неколико месеци пред још једне изборе, цела земља би облепљена плакатима са овим текстом

ПРОГЛАС НАРОДУ СРБСКОМУ

Народе Србски размисли!

Илектрична струја је највећа опасност која се надвила над наш род. Она не само да убија нашу децу, већ, путем различитих апарата које она покреће, скреће пажњу са духовних ствари које су важније од оних материјалних.

Појава илектричне расвете пореметила је природни од Господа нам дати ритам смењивања дана и ноћи, од Србчади створила лезилебовиће огрезле у грех и зависне од плотских задовољстава која су мрска Господу.

Илектрична струја удаљава нас од вере отаца. Да је илектрична енергија ваљала – користили би је Свети Сава и други Србски светци!!!

Нашу децу у школи уче да је Никола Тесла апсолутно највећи Србин свих времена. Од те лажи нема црње и горе! Истина је да је онај којег славе заправо Луциферов посланик који је у часно свештеничко домаћинство Теслиних подметнут уместо рано преминулога му брата! Када се реч Луцифер на Србски преведе добија се онај који доноси светло, а они који од Тесле праве народног јунака се у свом безумљу хвалисају да је он тај који је свету донео светлост! Ето, и они сами признају да је Теслино дело ђаволског а не Божјег порекла!!!

Старцу Нектарију Светогорцу који седамдесет година живи у подкапини уз сам врх Атоса и храни се искључиво корењем јавио се Син Господњи Исус Христос и открио му истину о Антихристовом демонском плану који се спроводи двеста година а да омађијани и заведени људи нису у стању да то препознају!

Струјом се преносе сви они филмови који нашу омладину наводе на блуд, струјом се снимају они програми који нашу децу засипају лажима!

Да је Бог мислио да је струја добра послао би Теслу у Русију, а не у Америку, ту ђаволу прђију. Не би тог непоменика за своју икону узимали различити белосветски секташи, јогини и остали демонски накот!

Откада су у нашу Часну Престоницу стигле Теслине ђаволске направе, његови демонски списи и та проклета кугла у којој је наводно његов прах – у наш се народ уселила несрећа! А сада би неки од наших вајних владика да га ставе на најсветије место Србског народа а можда и прогласе за светца – уместо да тај ђавољи прах проспу у дебело море!

Укинемо струју – узмимо сопствену судбину у своје руке!

У име средишњег Огњишта Народног сабора Обстанак,
први главар Стефан Распоточанин

постало је јасно да је наш некадашњи другар Дражен основао неку врсту политичке организације.

Народни сабор Обстанак убрзо под своје окриље прими одметнуте фракције Слободарске странке, Родољубиво-либералног фронта и некадашње „експертске” странке С15, тако да се и без избора та нова политичка партија усели у клупе парламента, заузимајући савршену позицију за најављено ново пребројавање гласова.

По граду се говоркало да новце Обстанку дотурају двојица привредника средњег ешалона, власници ланца ресторана брзе хране и једнако распрострањене мреже слот-клубова. Убрзо им се, један по један, придружише и највећи олигарси транзиције који превентивно финансирају све политичке странке.

Дневне и недељне новине које су објављивале надахнуте прогласе Обстанка браниле су се у почетку чињеницом да живимо у друштву у којем – поред апсолутне слободе штампе – владају и принципи тржишта, од нечега се мора живети, они не могу тек тако одбијати оглашиваче... Када се немушти манифести пресе-лише са огласних на информативне странице постаде јасно да Обстанак може бити следеће чудо на нашем политичком небу, иначе сачињеном углавном од самих чуда...

Вредне руке активиста не заобиђоше ниједно поштанско сандуче, не пропустише ниједан брисач да за меку гумену црту не затакну летак са овим текстом:

ПОДПИШИ ПЕТИЦИЈУ!

Желиш ли да живимо онако како су наци сѝари живели вековима?

Врашимо се ѝрадиционалном начину живошѝа, васѝишѝавајмо нашѝу децу онако како су ѝто чинили наци ѝредѝи. Илекѝирична сѝруја разара брак, ушѝиче на ѝплодносѝ Србских жена, слуђује Србску омладину.

Сѝруја је нечисѝа! Са ѝом ѝочињу све несређе нашеѝ народа!

Презри ѝглобализацију, не дозволи да ѝе чѝијују, одуѝри се – ѝодѝишѝи ѝеѝишѝију за укидање илекѝиричне енерѝије.

Последњи је час!!!

Народни сабор Обстанак

На десној половини плаката била су, нешто ситнијим словима, пописана места на којима је могуће ставити потпис на овај вапај за спас нације: претежно кафићи, кладионице, окупљалишта навијача, фитнес центри и теретане, студији за тетоважу и пирсинг,

продавнице опреме за мобилне телефоне, фотокопирнице, ауто-пе-рионице, залагаонице, сплавови...

Кампању су додатно подржале и налепнице са текстом *Одјави сѝрују – сѝаси дуѝу своју!* било их је свугде – у трамвајима, подземним пролазима, на пијачним тезгама, станицама јавног превоза, стадионима и базенима, великим тржним центрима, клупама у парковима, на дечјим игралиштима... у понеком таксију...

То што рачунари и даље раде на струју није спречило руководство Обстанка да организује и својеврсне одреде који су истину о штетном дејству електричне (тачније, *електѝричне*) енергије ширили интернетом.

Под утицајем конференција за штампу Обстанка, где би Распоточанин или неко од његових помоћника сатима зборио о прошлости нашег народа, постепено откривајући све занимљивије и занимљивије детаље – људи почеше да одјављују бројила за електричну струју.

Деда Јеротије из Глоговог трна, на обронцима Радуне, чувени народни видар који је својевремено прорекао напад на Светски трговински центар, хаварије нуклеарних електрана у Чернобилу и Фукушими, као и неколико катастрофалних цунамија, изложио је новинару најстаријег дневног листа на Балкану визију срећне земље без струје. Уследило је још неколико исповести те врсте: Јован Гаротић, учитељ из Врбаса описао је колико му је живот постао једноставнији и, што не рећи – срећнији, од часа када је позвао раднике електродистрибуције да му блокирају бројило. Помоћна радница комуналног предузећа општине Голубинци, Радмила Белић први пут је, после много година срећна – откада нема издатке за струју њен кућни буџет је уравнотежен, више не сустиже дугове, мирна је и спокојна...

У прво време вести о домаћинима који су се одлучили на тако радикалан корак биле су објављиване као куриозитети – када појава постаде масовнија новине почеше да објављују само бројеве.

Обстанков поход против струје одвијао се на барем два фронта – прво на оном у којем се електрична енергија појављује као виновник појединачних несрећа и хаварија, па смо тако били нападнути насловима попут ових: *Сѝруја сѝржила близанце, Белокуће оковане ѝуѝом – оборени далековод сејао смрѝ, Ојаћено домаћинсѝиво Скочајића, Шѝеѝе од краѝкоѝ сѝоја – милионске, Неисѝравно бројило одѝоворно за ваѝрену сѝиѝију!* Други ниво подразумевао је низ кампања против оних који на било који начин извлаче корист или напросто зарађују за живот послуђући са електричном енергијом; таблоиди на својим бомбастичним насловним страницама почеше да демонизују накупце струје сакривене иза звучних имена

фирми и лондонских адреса „којима је влада дала одрешене руке”. Сума за коју су ти „барони струје” оштетили државни буџет кренула је да расте од милијарду и осамсто милиона динара, да би се зауставила на исто толико долара.

Агенције које процењују расположење бирача, без изузетка, највише изгледа за победу на изборима давале су Обстанку, странци коју су они духовитији и храбрији звали *Flintstones*, или, по нашки, *Породица Кременко*.

Прве недеље у мају, у касни сат, објавише резултате ванредних парламентарних избора. Кандидати Обстанка утростручили су своје присуство у народном представништву, странка има лагодну, скоро двотрећинску већину – када поткупи оне који се већ увелико сами нуде моћи ће да мења устав.

На првом заседању новог сазива парламента су, како је ред, најпре верификовани мандати посланицима, конституисани одбори, изабрани часници а потом су, стабилном већином владајуће коалиције, укинута сва граматичка и правописна правила која су у претходна два века унеле особе лажно представљане као језикословци, а заправо су били страни агенти, плаћеници и непријатељи Србског народа. По новим правилима реч Србски пише се увек великим словом, отписане су све гласовне промене које су током историје модификовале изворну суштину језика. Сад кад је он васкрснуо у свој својој чистоти, било је лако и часно донети најважнију одлуку: Србија је, великом већином гласова посланика, а на предлог Распоточанина, званично постала прва electricity-free земља на свету.

Најављена је и реформа полиције, у којој би биле установљене привремене посебне јединице за обрачун са грађанима који користе струју у прелазном периоду. Када сви генератори буду размонтирани и продати, постојање оваквих формација постаће непотребно.

Председник парламента, институције која се сада званично звала *Велико Саборишће Србско*, објавио је да ће се следеће заседање бити, у духу традиције, одржано под свећама.